

دوقطبی دلار- ضد دلار در جهان شکل گرفت/ کشورها به دلار اخم کردند

در سال 2018 روسیه، ایران، چین، هند و ترکیه بیشترین اقدامات را برای به چالش کشیدن سلطه دلار انجام دادند.

در سال 2018 روسیه، ایران، چین، هند و ترکیه بیشترین اقدامات را برای به چالش کشیدن سلطه دلار انجام دادند.

به گزارش خبرنگار اقتصاد بین الملل خبرگزاری فارس به نقل از راشاتودی، سال گذشته میلادی آبستن حوادثی بود که به صورتی اجتناب ناپذیر فضای ژئوپلیتیک جهان را به دو قطب تقسیم کرد: قطب اول کشورهایی بودند که همچنان استفاده از دلار به عنوان یک ابزار مالی بین المللی ادامه دادند و گروه دوم شامل کشورهایی است که در حال پشت کردن به دلار هستند.

مناقشات بین المللی که در پی اعمال تحریم های اقتصادی و همچنین به راه انداختن جنگ تجاری توسط واشنگتن، شکل گرفته اند کشورهای حاضر در این مناقشات را مجبور کرده است تا به دنبال نظام پرداخت جایگزین به دور از دلار بروند.

در سال 2018 کشورهای مختلفی روند حذف دلار از مبادلات تجاری خود را کلید زدند و اقداماتی را در از بین بردن وابستگی خود به این ارز انجام داده و هر کدام دلایل خاص خود را در اتخاذ این رویکرد داشته اند.

* چین

روند کنونی جنگ تجاری بین چین و آمریکا در کنار تحریم های اعمال شده توسط واشنگتن علیه روسیه به عنوان بزرگترین شریک تجاری این کشور آسیایی باعث شده است که مقامات پکن سیاست هایی را در راستای از بین بردن وابستگی خود به دلار اتخاذ کنند.

پکن در این حوزه سیاست نرمی را در پیش گرفته و دولت این کشور این سیاست ها را بدون سر و صدا و حاشیه در پیش گرفته است.

بانک مرکزی چین در سال 2018 بخش قابل توجهی از اوراق قرضه دولتی وزارت خزانه داری آمریکا را که تحت مالکیت این کشور بود، در بازار فروخت.

علیرغم این اقدام، چین همچنان بزرگترین دارنده خارجی این اوراق آمریکاست اما سهم این کشور هم اکنون به کمترین میزان در دو سال گذشته رسیده است.

چین در راستای فاصله گرفتن از دلار، به جای اقدام مستقیم در حذف این ارز از مبادلات خود، به سمت بین المللی کردن یوان، ارز ملی این کشور، رفته است.

چین طی سال های اخیر توانسته است یوان را در کنار دلار، یورو و پوند در سبد حق برداشت مخصوص صندوق بین المللی پول، جای دهد.

طی ماه های گذشته چین اقدامات گسترده ای را برای تقویت یوان برداشته است که از جمله آن می توان به افزایش ذخیره طلای این کشور، ایجاد بازار نفتی بر مبنای یوان و همچنین استفاده از این ارز در مبادلات تجاری با شرکای تجاری اشاره کرد.

چین به عنوان بخشی از برنامه خود برای تقویت جایگاه یوان در جهان در حال برنامه ریزی برای تسهیل سوآپ ارزی با دیگر شرکای تجاری خود است تا استفاده از یوان را ترویج کند.

در کنار همه این موارد، چینی ها به صورت فعال به دنبال ایجاد یک توافق تجارت آزاد موسوم به شراکت جامع اقتصادی

منطقه ای با کشورهای جنوب شرق آسیا هستند.

در صورتی که این توافق نهایی شود می تواند به سادگی جای خالی غیبت در توافق تجارت آزاد ترانس پسیفیک که توسط آمریکایی ها شکل گرفت اما دولت ترامپ از آن خارج شد را برای چینی ها پر کند.

شراکت جامع اقتصادی منطقه ای 16 کشور عمدتاً آسیایی را در برخواهد گرفت که مجموع جمعیت آنها 3.4 میلیارد نفر و مجموع اقتصاد آنها 49.5 تریلیون دلار برآورد شده که 40 درصد تولید ناخالص جهان را دارند.

* هند

هند ششمین اقتصاد بزرگ جهان است و این کشور یکی از بزرگترین وارد کنندگان کالا در جامعه بین الملل محسوب می شود.

اصلاً عجیب نیست که هند به طور مستقیم تحت تاثیر بسیاری از مناقشات ژئوپلیتیک بین المللی قرار می گیرد و تحریم های اعمال شده علیه شرکای تجاری این کشور هندی ها را نیز به شکل قابل توجهی تحت تاثیر قرار می دهد.

اوایل سال جاری به دلیل تحریم های اعمال شده توسط آمریکا علیه روسیه، هندی ها پول واردات سامانه پدافند هوایی S400 از مسکو را به روپیه پرداخت کردند.

هندی ها همچنین مجبور شدند تا در پرداخت پول نفت ایران و به دلیل تحریم های آمریکا مجدداً به استفاده از روپیه روی بیاورند.

در ماه دسامبر هم هندی ها با امارات یک توافق سوآپ ارزی امضا کردند تا در کنار تسهیل مبادلات تجاری و سرمایه گذاری حضور ارز ثالث در مبادلات دو کشور را کاهش دهند.

با توجه به اینکه هندی ها از نظر برابری قدرت خرید سومین کشور جهان محسوب می شوند چنین اقداماتی می تواند به شکل قابل توجهی سلطه دلار در بازار جهانی را به چالش بکشند.

* ترکیه

اوایل سال جاری رجب طیب اردوغان رئیس جمهور ترکیه از برنامه خود برای پایان دادن به سلطه دلار بر تجارت این کشور خبر داد.

دولت ترکیه قصد دارد از طریق گسترش مبادلات غیردلاری خود با شرکای بین المللی به این هدف برسد.

رئیس جمهور ترکیه اعلام کرده است که آنکارا در حال برنامه ریزی برای انجام مبادلات تجاری با چین، روسیه و اوکراین به ارزهای ملی است.

ترکیه همچنین در حال مذاکره برای حذف دلار از مبادلات تجاری با ایران است، این تصمیم ترکیه دلایل سیاسی و اقتصادی گوناگونی دارد.

از زمان کودتای نافرجام در سال 2016 برای ساقط کردن دولت اردوغان، روابط ترکیه با واشنگتن تیره شد و گزارشات حاکی از آن است که اردوغان معتقد است آمریکا در این کودتا نقش داشته است.

از طرف دیگر اقدام آمریکا در اعمال تحریم علیه ترکیه به دلیل زندانی کردن یک کشیش آمریکایی در آنکارا به دلایل امنیتی باعث شد تا اقتصاد ترکیه به شدت افت کند.

از طرف دیگر اردوغان بارها نسبت به راه انداختن جنگ تجاری توسط واشنگتن در جهان در کنار اعمال تحریم علیه ترکیه و تلاش برای منزوی کردن ایران، انتقاد کرده است.

اقدام ترکیه در خرید سامانه هوایی S400 از روسیه نیز روابط با واشنگتن را تیره تر کرده است. در کنار همه موارد فوق ترکیه در تلاش است تا با حذف دلار در مبادلات تجاری، ارزش خود را تقویت کند. لیر ترکیه طی سال گذشته نیمی از ارزش خود را در برابر دلار از دست داد.

کاهش ارزش لیر در برابر دلار زمانی شدت گرفت که این مسئله با بالا رفتن تورم و افزایش قیمت کالا و خدمات در ترکیه همراه شد.

* ایران

بازگشت ایران به بازارهای جهانی پس از برجام خیلی طول نکشید و دونالد ترامپ با ورود به کاخ سفید، آمریکا را از این توافق خارج کرد.

کشور نفتی ایران هم اکنون مجدداً تحت شدیدترین تحریم های آمریکا قرار گرفته و از طرف دیگر آمریکا تهدید کرده هر کشوری که با ایران همکاری کند را جریمه خواهد کرد.

تحریم های آمریکا ایران را مجبور کرده است تا به دنبال مکانیزم های پرداخت به غیر از دلار در فروش نفت خود برود.

ایران با هند توافق فروش نفت به روپیه را امضا کرده و هم اکنون در حال مذاکره با طرف های عراقی است.

ایران و عراق می خواهند از دینار عراق در مبادلات تجارت خود استفاده کنند تا به دلیل تحریم های بانکی وابستگی خود به دلار را کاهش دهند.

* روسیه

ولادیمیر پوتین رئیس جمهور روسیه گفته است که آمریکا یک اشتباه بزرگ استراتژیک مرتکب می شود چرا که در حال از بین بردن اعتماد به دلار در جهان است.

پوتین تا کنون حرفی درباره محدود کردن مبادلات دلاری و یا ممنوع شدن استفاده از دلار در مبادلات تجاری این کشور نزده است. با این حال آنتون سیلوآنوف وزیر اقتصاد روسیه اوایل سال جاری اعلام کرد که روسیه باید اوراق قرضه دولتی وزارت خزانه داری آمریکا تحت تملک خود را به دارایی های ایمن تر و بهتر نظیر روبل، یورو و یا فلزات گرانبها تبدیل کند.

روسیه تاکنون چندین سیاست را در راستای حذف حداکثری دلار از اقتصاد خود اجرا کرده است چرا که از سال 2014 تاکنون همواره تحریم ها علیه این کشور از سوی غرب و به خصوص آمریکا روز به روز در حال افزایش بوده است.

در همین راستا و به دلیل تهدید آمریکا به اعمال تحریم های سخت تر و قطع شدن دسترسی این کشور به سوئیت، ویزاکارت و مسترکارت، روسیه یک نظام پرداخت ملی جایگزین سوئیت به نام SPFS کرده و MIR را نیز جایگزین ویزاکارت و مسترکارت کرده است.

روسیه توانسته است تا حدودی استفاده از دلار در صادرات خود را کاهش داده و با امضای توافقات سوآپ ارزی با برخی کشورها نظیر هند، چین و ایران به سمت استفاده از ارزهای ملی به جای دلار برود.

روسیه اخیراً پیشنهاد داده است که در مبادلات تجاری خود با اتحادیه اروپا به جای دلار از یورو استفاده شود.

در حالی که زمانی روسیه یکی از 10 کشور با بیشترین اوراق قرضه دولتی وزارت خزانه داری آمریکا بود این کشور تقریباً تمام این دارایی خود را نیز حراج کرده که بخش قابل توجهی از این اقدام در سال 2018 اتفاق افتاده است.

روسیه از منابع حاصل از فروش اوراق قرضه دولتی آمریکا برای افزایش ذخیره ارز خارجی و همچنین واردات بیشتر طلا برای تقویت روبل استفاده کرده است.